

RUHO GORNJOGRADSKJE ULICE

Jedan konkretizirani prilog razmišljanja o Gornjem gradu i jedna suvremeno koncipirana izložba, poticaj su za ovaj napis, pri čemu aktualnost same teme zanemaruje vremenski interval između održavanja izložbe (studeni prošle godine, Muzej grada Zagreba) i objavljivanja ovog osvrt.

Preko četirj stotine dijapozitiva i stotinjak fotografija prikazanih multivizijom i praćenih muzikom kao back-groundom, po prvi su nam puta omogućili da upoznamo, tako kompletno prezentirane, detalje ulične opreme i postanemo potpuno svjesni vrijednosti i ljepote stare gornjogradske ulice, koja nam uvijek iznova vraća povjerenje u ulicu. Oblakovana s vremenom od mnogih malih, javnih kontakata, slučajnih susreta, međusobnih odgovornosti i pripadnosti urbanoj zajednici, gornjogradska nam ulica omogućuje da zaboravljamo (ili baš zato uočavamo) svu gorčinu i ispraznost raspršenih prostora novih dijelova grada, »goli« komunikacija, dormitorija, linearnih vizura i ritma kojem smo samo pridodali, a koji ne postoji zbog nas samih.

Porast afirmativnog odnosa prema starom gradu, starim gradskim ambijentima i romantično sjećanje na staru ulicu, učvršćuje nas u uvjerenju da je latentno prisutno nezadovoljstvo današnjom slikom grada i korelacijom pojednaca i šire zajednice kojoj on pripada. »Meduljudska interakcija nužno treba jedan minimum emocionalnih veza face to face i samo gdje takvi odnosi budu omogućeni socijalna integracija postaje sigurnom i kompaktnom« (H. Berndt, *Architektur als Ideologie*).

I stoga je potrebno realizirati takve javne prostore grada, ostvariti takvu sredinu u kojoj svaki pojedinac, kao bitan »pokretni element« grada, može pronaći perceptualni materijal, njemu blizak i srodan njegovim osobnim pogledima na svijet, humani urbani ambijent, u kojem

se doista može desiti onaj minimum socijalnih kontakata, mogu pronaći elementi identifikacije ambijenta, potvrditi pripadnost toj urbanoj zajednici. A gornjogradske nam prostori pružaju svoju staru, poznatu ulicu, prihvaćenu i stvarnu, žilave vrijednosti i upornosti da i dalje ostaje, da i dalje krivuda senzibilno respektirajući konfiguraciju tla, penjući se i spuštajući, u laganoj krivulji kao prirodnom smjeru pješaka, povezujući pojedine dijelove grada, formirajući jedno organsko jedinstvo, do srži spontano i prirodno, s finim oscilacijama između kontinuiteta i prozračnosti, pravim odnosima masa i visina, s mjerilom čovjeka-pješaka u kretanju, kojeg i ulica i prostori oko nje nalaze svoj puni smisao.

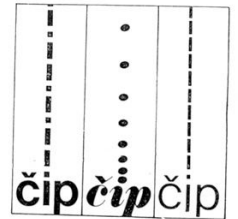
Očito je, dakle, da su u domeni »pješačke dimenzije« optimalno omogućeni neposredni dodiri, akustički doživljaji, intenzivne

vizualne senzacije, ali da usprkos tome često nismo svjesni niti elemenata koji su uvijek i svugdje prisutni u ulici i ne registramo njihovu vrijednost i ljepotu, iako osjećamo ugodu prolazeći ambijentima kojih su oni sastavni dio.

A oni su upravo elementi koji tvore identitet ambijenta, oni su »ruho ulice«, ako sama komunikacija i sadržajni kontinuitet čine njen organizam, oni su njena oprema. Ne inzistirajući na tome da elemente ulične opreme tretiramo kao predmete umjetnosti kulture u užem smislu riječi, prihvaćajući ih primarno i prilično jednostavno u njihovoj osnovnoj, uporabnoj funkciji, često smo spremni izbaciti ih iz raku sa našh razmišljanja i ne tretirati ih kao predmete koji u sebi posjeduju i »funkciju više«.

Klupa pored nekog proširenja, tekstura zida koji dodirujemo, zvuk raznolikih koraka pločni-

kontinuitet

kom koji nije samo indiferentan asfalt, već i igra nekog drugog materijala, materijala koji respektira mjesto, autohtonost, tradiciju; stari cimer nad ulazom i svjetlost ulične lampe, slivnik za vodu i kvaka na vratima... sve su to elementi lokalnog obilježja, koji po nečemu izdvajaju našu ulicu i naš dio grada, stvaraju ambijent i pružaju čovjeku prostor koji mu je blizak i prepoznatljiv, s kojim se može poistovjetiti, u kome se može orijentirati. I dok za druge »priznate« povijesne spomenike ili umjetničke predmete postoje svi kriteriji valorizacije, dotle kod uporabnih predmeta ulične opreme nemamo definirane atribute kategorizacije, pa ni regulirane zakonske mogućnosti zaštite. Tek ako je riječ o revitalizaciji pojedine stare gradske jezgre ili dijela grada, ili u času kada smo zbog ograničenog vremena trajanja prisiljeni zamijeniti postojeće elemente novima, suočavamo se s problemima dokumentiranja, čuvanja i arhiviranja predmeta ulične opreme.

Izložbu »Ruho gornjogradske ulice« možemo shvatiti kao poticaj i prilog dokumentacijskom radu, pri čemu se, međutim, ostalo na fotosu kao jednom od elemenata dokumentacije, ne dopunjujući ga transkripcijom ni crtežom, ne ulazeći dalje u dileme oko načina valorizacije tih predmeta »uporabne kulture«, već upozoravajući na njihovo prisustvo, na njihovu ulogu (koje ponekad nismo svjesni), a prije svega na potrebu korekcije našeg odnosa, te na načelnu dužnost njihova čuvanja i arhiviranja.

GORDANA KUZMIĆ-KALOGJERA

